

Hazai jelen és jövő az uniós szerzői jogi fejlemények tükrében

**Dr. LÁBODY Péter,
Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala**

MIE Konferencia Debrecen
2014. november 20-21.

Az uniós szerzői jog fejleményei

Jogalkotási aktusok

- 2012 októberében fogadták el az **árva művek** egyes megengedett felhasználásairól szóló 2012/28/EU irányelvet
- 2014. február 5. a **közös jogkezelésről** szóló 2014/26/EU irányelv elfogadása

Egyéb kezdeményezések

- az Európai Bizottság 2013 december 5-én indította el a szerzői jog reformjának megalapozásául szolgáló **társadalmi egyeztetést** (public consultation), mely 2014 március 5-én zárult
 - fő témái: a szerzői jog territorialitásának kérdései, a linkek szerzői jogi egítélése, a kivételek és korlátozások köre, a magáncélú másolás, egy egységes szerzői jogi jogcím bevezetésének kérdései, az e-lending, stb.
 - összesen 36 oldalas kérdőív
 - rendkívüli érdeklődés: 9500 válasz érkezett
 - az eredmények feldolgozását követően 2014 nyarára ún. **Fehér könyv** benyújtását ígérték

A „fehér könyv”

- ...

...helyett

- „nagy” bejelentés az új bizottság elnökétől
 - „My first priority will be to put policies that create growth and jobs at the centre of the policy agenda of the next Commission. As a key ingredient for this, we must create a digital single market for consumers and businesses – making use of the great opportunities of digital technologies which know no borders. To do so, we will need to **have the courage to break down national silos** in telecoms regulation, **in copyright** and data protection **legislation**, in the management of radio waves and in competition law.” /Jean Claude Juncker/
- és csupán
 - az **IP jogérvényesítést érintő tanácsi következtetések**, továbbá
 - a **Marrakesh-i** és a **Pekingi** szerződésekkel kapcsolatos ratifikációs aktusok elfogadtatása hárul feladatként az EU olasz elnökségére.

A jelen és a (közeli) jövő a hazai szerzői jogban

- az árva művekről szóló 2012/28/EU irányelv átültetése az implementációs **határidőben megtörtént**
- „**Közelharcok**” a Marrakesh-i Egyezmény ratifikálása kapcsán
- a Pekingi Szerződés Unióval összehangolt **ratifikálása**
- Fő feladat:
 - a szerzői és szomszédos jogokra vonatkozó közös jogkezelésről és a zeneművek belső piacon történő online felhasználásának több területre kiterjedő hatályú engedélyezéséről szóló 2014/26/EU irányelv magyar jogba történő átültetése

Néhány adat a KJK irányelvről

- A közös jogkezeléssel kapcsolatos uniós jogalkotási igény **tíz éves** múltra tekint vissza
- Először a célpontban **az online zenei szolgáltatások jogosítása** állt központban: 2005 Recommendation on the management of online rights in musical works
- **2010** a jogszabály-előkészítő munka kezdete, **2012**-ben tette közzé a Bizottság az irányelv tervezetét, **2014 februárjában** fogadták el
- az átültetés tagállami határideje 2016. április 10.

- **4** uniós elnökség tárgyalta **23** munkacsoporti és **5** COREPER ülésen
- **2** fő részből **5** címből és **45** cikkből áll – az Szjt. **16** fejezet, **155** §.

Az irányelv szerkezete

Az irányelv két fő részből áll:

az unió területén működő **összes közös jogkezelő szervezetre** vonatkozó rendelkezések

minimum-követelményeket állapítanak meg, hogy **fejlesszék e szervezetek demokratizmusát, elszámoltathatóságát és átláthatóságát**

a **zeneművek online felhasználását több területre kiterjedő hatállyal engedélyező közös jogkezelő szervezetekre** vonatkozó rendelkezések

a zeneművek online felhasználásának közös jogkezelő szervezetek által történő **több területre kiterjedő hatályú engedélyezésének kereteit** határozzák meg

Az irányelv összes Unióban letelepedett közös jogkezelő szervezetet érintő rendelkezései

- **fogalom-meghatározások** és a **jogosultakat** a jogkezeléssel összefüggésben **megillető jogok** (általános rész);
- a közös jogkezelő szervezetek **tagsága** és **szervezeti felépítése**;
- a közös jogkezelő szervezetek **gazdálkodása**, a **jogdíjak** felhasználása;
- **átláthatósági** követelmények;
- a közös jogkezeléssel kapcsolatos **vitarendezés**;
- a közös jogkezelő szervezetek **felügyelete**.

A zeneművek online felhasználását több területre kiterjedő hatállyal engedélyező közös jogkezelő szervezetekre vonatkozó rendelkezések

- a több területre kiterjedő hatályú engedélyek adásához szükséges feltételeket meghatározó rendelkezések (ún. „**EU-passport**” **kritériumok**);
- a multiterritoriális engedélyt nyújtó jogkezelő szervezetek működését, és más jogkezelőkkel való kapcsolatát szabályozó rendelkezések (ún. „**tag-on**” **kötelezettség**);
- az „EU-passport” feltételeknek 2017. április 10-ig **megfelelni nem tudó vagy nem kívánó jogkezelőkre** vonatkozó rendelkezés

Az új szabályozási keret hazai szabályozást „felforgató elemei” és a velük kapcsolatos dilemmák

„Mi/Ki” lehet közös jogkezelő szervezet

- Az irányelvi definíció szerint **közös jogkezelő szervezet** az olyan szervezet, amely
 - **egynél több jogosult** érdekében és közös javára, kizárólagos vagy fő céljaként szerzői és szomszédos jogokat kezel, és amely a következő feltételek legalább egyikét teljesíti:
 - (i) **tagjai** tulajdonában vagy ellenőrzése alatt áll és
 - (ii) **nonprofit** szervezet.
- Hazánkban közös jogkezelő szervezet csak az az
 - **egyesület** lehet,
 - amely az általa képviselt szervezetek tekintetében **reprezentatív**,
 - amelyet ilyenként **nyilvántartásba vettek**.
- Kérdések:
 - az **egyesületi forma** fenntartható/andó-e?
 - **nyilvántartásba vételi/bejelentési kötelezettség** előírható-e?

A jogosultak és a közös jogkezelő szervezetek közti jogviszony

- Az Irányelv értelmében a **jogosultak szabadon dönthetnek arról, hogy:**
 - a jogaikat egyénileg kezelik vagy
 - közös jogkezelő szervezetet bíznak meg a jogaik kezelésével,
 - műveik nem kereskedelmi célú felhasználását egyénileg engedélyezték.
- Hazánkban **három típusú közös jogkezelés** létezik
 - törvény által előírt **kötelező** közös jogkezelést,
 - szintén törvényben előírt, de **kilépést engedő** közös jogkezelést
 - **önkéntes** közös jogkezelést
 - a közös jogkezelés mindhárom esetben **kiterjesztett hatállyal** történik.
- Az irányelv akként rendelkezik, hogy **nem érinti** e modelleket.
- Kérdések:
 - *jelenlegi jogkezelési modellek mennyiben tarthatók/andók fenn?*

A közös jogkezelő szervezetek működése és gazdálkodása

- Az Sztj. rendelkezéseihez képest az Irányelv **részletesebben** és több vonatkozásban **szigorúbban** rendelkezik a **jogdíjak kezelése** és a **felosztási szabályok** tekintetében
- legkésőbb **9 hónappal** a jogdíjbevétel beszédése szerinti pénzügyi év végét követően el kell végezni a **felosztást** és a **kifizetést**.
 - *ilyen, a felosztás időbeli korlátjára vonatkozó előírás a hazai szabályozásban jelenleg nem szerepel*
- a jogdíjak megállapításáról viszont **csak egy vitatott rendelkezés szerepel** az irányelvben
 - *a hazai szabályozás nagyon részletes, külön díjszabás-jóváhagyási eljárás van érvényben, mely elvben fennmaradhat*
- Kérdések:
 - *külföldi jogkezelőkre kötelezőek lesznek-e a magyar díjszabások, a külföldi jogkezelők miként vehetnek majd részt ezek kialakításában, jóvá kell-e hagyatniuk a saját díjszabásaikat?*

A közös jogkezelő szervezetek felügyelete

- Az irányelv szerint a tagállamok **kötelesek biztosítani**, hogy a területükön letelepedett közös **jogkezelő szervezetek teljesítsék** az Irányelv alapján meghatározott nemzeti jogszabályi **rendelkezéseket**.
- a letelepedés helye szerinti felügyelet hatásköre a **területén működő, de külföldön letelepedett jogkezelők** vonatkozásában csak arra terjedhet ki, hogy a feltételezett jogsértésről **értesítse** a letelepedés helye szerint illetékes hatóságot és **felkérje** azt a szükséges lépések megtételére.
- A hazai szabályozás **egy konkrét, speciális közigazgatási eljárást** határoz meg a felügyeletre
 - *szükség lesz a külföldi jogkezelők működésével kapcsolatos **felügyeleti hatáskör telepítésére** és a külföldi hatóságok irányában létrejövő **értesítési rendszer** kialakítására.*

A multi-territoriális hatályú engedélyeket kiadó jogkezelők helyzete

- A fő kérdés: „Milyen állapot is ez?”
 - Egyelőre több a kérdés mint a válasz:
 - a **párhuzamos jogkezelés** megjelenése?
 - az „**EU passport**” feltételeknek való megfelelés mikéntje, ellenőrzése?
 - a tagállami „**szigorúbb szabályok**” miként alkalmazhatók e jogkezelőkre?
 - a **jogkezelői jogérvényesítés** mikéntje?
 - a „**részleges kilépés**” mikéntje?
 - stb..

... és hogy hol tartunk most a feladattal?

- az átültetés **alapvető kérdéseit** érintő **koncepcionális javaslat** elkészült
- elfogadása esetén a következő lépés a **társadalmi konzultáció lefolytatása**, majd ennek eredményein alapulóan a **kodifikációs munka** megkezdése
- Mint látszik, még sok nyitott kérdés van, de egy már biztos: **nem lesz egyszerű.**

Köszönöm a figyelmüket.

peter.labody@hipo.gov.hu

